

Måste jag olja in mitt trädäck utomhus?

Det råder delade meningar om nödvändigheten att oljebehandla trall på altaner och trädäck. Somliga anser att det är onödigt eftersom en regelbunden behandling med träolja inte hindrar trävirket från att spricka. Tillverkare av träolja och färghandlare säger ofta att regelbunden behandling ger ett bra skydd mot sprickbildning och mikrobiell påväxt.

Som oberoende byggnadsingenjör med erfarenhet av träkvalitet och ytbehandling missleds ofta konsumenter. Skyddseffekten mot sprickor och mikrobiell påväxt kan anses minimal med en regelbunden oljebehandling. En regelbunden behandling med penetrerande träolja kan i viss mån motverka uttorkning och ge viss vattenfrånstötning men förhindrar inte mikrobiell påväxt. Det krävs effektivare preparat för att förhindra mikrobiell påväxt i form av mögel och annan missfärgning. Det har funnits sådana preparat, men de har försvunnit sedan länge på grund av sin giftighet.

Dagens kommersiella träoljor är antingen lösningsmedelsburna eller vattenburna och de har varierande torrhalt, d v s mängden olja i förhållande till hela volymen. Det är bra om torrhalten är hög, helst mellan 30 och 50 %. Att blanda sin egen träolja med kokt linolja och lacknafta rekommenderas inte – en sådan typ av olja är näring för missfärgande mikroorganismer.

Det talas inte lika mycket om träkvalitet – i första hand bör man använda impregnerad furu i träskyddsklass NTR AB eller furukärnvirke till trall. Det är motståndskraftigt mot röta. När det gäller trall av furu finns olika kvaliteter. Enligt en europastandard indelas trävaror av furu och gran i olika klasser där klasserna G4-2 och G4-3 är vanligt förekommande. Trall finns i båda dessa kvaliteter. Sort G4-2 har bättre kvalitet med avseende på utseende, kvistförekomst, densitet m m.

Ju högre densitet trävirke har, desto lägre är vattenupptagningsförmågan. Det är bara splintveden i furu som kan impregneras. Furukärnved är inte impregnerbart. I impregnerat trä har man tryckt in en vätska i virket vilket kan resultera i att splintveden kan ta upp vatten lättare. Detta skulle motivera en regelbunden behandling med en penetrerande träolja, särskilt om virket är poröst och splintvedsandelen är stor och åtminstone om behandlingen utförs årligen de första fem åren.

Det finns virke av god kvalitet som kan användas som trall. Om man väljer oimpregnerat furuvirke till trall bör det vara kärnvirke, helst 100 % kärnved. Det ger ett bra rötskydd och låg vattenupptagning. Trall finns även i andra träslag och som kompositprodukt. På ett sådant trallvirke kan en regelbunden oljebehandling anses överflödigt.

Om man avser att göra en oljebehandling på impregnerad trall bör den första behandlingen göras innan trallen monterats. Då kan man göra ytbehandlingen runt om vid första tillfället. Ett alternativ till oljebehandling är kiselbehandling.

I samband med montering bör skarvar undvikas. Skarvar blir ofta fula och sprickor kan lätt uppstå om man skruvar för nära änden på grund av att utrymmet för en skarv över en 45 mm bjälke är för litet. Om skarvar inte kan undvikas för man montera ett extra regelstycke på varje sida om bjälken så att man får en längre upplagsyta och därmed även ett något större avstånd mellan skruv och trallbrädors ände. För säkerhets skull bör man förborra för infästningar. Vid en skarv är det alltid motiverat att ytbehandla ändträytor i samband med montering.

Generellt kan man dra slutsatsen att om man använder trall med hög kvalitet (låg vattenupptagning) kan oljebehandling anses överflödigt.

Ytterligare rekommendationer för montering av trall finns på Svenskt Trä:s hemsidor, www.svenskttra.se eller www.traguiden.se.

2020-12-20. Artikelförfattare är Holger Gross, byggnadsingenjör